

25 Haziran 2010 Cuma

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.11

BAŞKAN : Başkan Vekili Şükran Güldal MUMCU

KÂTİP ÜYELER: Yusuf COŞKUN (Bingöl), Harun TÜFEKÇİ (Konya)

0

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 124'üncü Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

...

6'ncı sırada yer alan, Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı; 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Kastamonu Milletvekili Mehmet Serdaroğlu'nun; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet yerinde.

Komisyon Raporu 507 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, bu tasarı İç Tüzük'ün 91'inci maddesi kapsamında temel kanun olarak görüşülecektir. Bu nedenle tasarı tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Tasarının tümü üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Trabzon Milletvekili Akif Hamzaçebi konuşacaktır.

Buyurunuz Sayın Hamzaçebi. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilat Kanun Tasarısı'na ilişkin olarak Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini açıklamak üzere söz aldım. Sözlerimin başlangıcında sizi saygıyla selamlıyorum.

Son derece önemli bir kanun tasarısını görüşüyoruz. Diyanet İşleri Başkanlığı cumhuriyetin ilk kurumlarından birisidir, hatta cumhuriyet öncesine kadar götürebileceğimiz bir kurumdur. Daha 1920 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi kurulduğu zaman Şeriye ve Evkaf Vekâleti adı altında örgütlenen bir kurumdur. Cumhuriyetin ilanından sonra da, 1924 yılında o zamanın Türkiye Büyük Millet Meclisinin 3 Mart 1924 tarihli oturumunda kabul edilen üç kanundan birisi Diyanet İşleri Reisliği Teşkilat Kanunu'dur. Diğer iki kanun ise Tevhidi Tedrisat Kanunu, yani Türkçesiyle "Eğitim Birliği Kanunu" ve Hilafetin Kaldırılmasına Dair Kanun'dur. 3 Mart 1924 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi oturumunun üç önemli kanunundan birisi Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilat Kanunu'dur.

Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilatı bir cumhuriyet projesidir. Bu kurumun kurulmasında öncü olan Atatürk'ün bu konuda söylediği cümleler gerçekten bugün için bile çok önemlidir; bize, geleceğe yön verecek, bizi aydınlatacak niteliktedir. "Türk milleti

dindardır, Türk milleti bütün sadeliğiyle dindar olmalıdır. Hakikate nasıl inanıyorsam, dinime de öyle inanıyorum.” diyen Atatürk bidat ve hurafelerden arınmış bir dindarlığın Türk toplumu için ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuştur. İşte, bugün Teşkilat Kanunu’nu görüştüğümüz Diyanet İşleri Başkanlığı böylesi bir anlayışla, böylesi bir vizyonla, ta cumhuriyetin ilk yıllarında şekillendirilmiştir.

Bugün görüştüğümüz tasarı, 1965 yılında kabul edilmiş olan ve önemli hükümleri itibarıyla hâlen yürürlükte olan 633 sayılı Kanun’da değişiklik düzenlemektedir. 633 sayılı Kanun’un 1970’li yıllarda değiştirilen bazı maddeleri, dönemin Cumhurbaşkanı Anayasa Mahkemesinde açmış olduğu dava sonucunda 1979 yılında iptal edilmiş ve o tarihten bu zamana geçen otuz bir yıllık süre içerisinde herhangi bir yasal düzenleme yapılmamıştır. Yani bu tasarı, aslında bir anlamda otuz bir yıllık boşluğu doldurmaya gayret eden bir tasarıdır. O nedenle, işin bu yanını önemli bulduğumu, önemsemişimi ifade etmeliyim. Tabii ki bu otuz bir yıllık süre, Diyanet İşleri Başkanlığı açısından, Teşkilat Kanunu’nun örgütlenmeye ilişkin hükümlerinin yokluğu nedeniyle oldukça sıkıntılı geçmiştir, oldukça zor geçmiştir. Yönetimin manevra alanını zayıflatan, onun hareket kabiliyetini sınırlayan bir durumdur bu. Bu, son derece önemlidir. Aynı zamanda bu otuz bir yıllık süre, Türk toplumunda ihtiyaçların değiştiği, bir değişimin, dönüşümün yaşandığı bir süre olmuştur. Dolayısıyla bu tasarıda ilk olarak bakmamız gereken, otuz bir yıllık boşluğun yarattığı sorunların ve otuz bir yıllık sürede toplumsal hayatta meydana gelen değişimlerin, meydana gelen, ortaya çıkan ihtiyaçların karşılanıp karşılanmadığıdır, buna bakmak gerekir. Bunu yaparken, pozitif bir muhalefet anlayışıyla bardağı dolu tarafından görmeye çalıştığımızı, olabildiğince o yönü öne çıkarmaya çalışacağımızı ifade etmeliyim. Tabii ki eksiklikleri söyleyeceğiz. Tasarının daha iyi olması için, tıpkı Plan ve Bütçe Komisyonunda yaptığımız çalışmanın benzeri bir anlayışla, burada yine katkılarımızı sunmaya devam edeceğiz. Bunu son derece önemsiyoruz. Eksikleri söyleyeceğiz ama bunu yapıcı bir muhalefet anlayışıyla, tasarımı daha mükemmele taşımak, toplumu ve Diyanet İşleri Başkanlığının beklentilerini, ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yapacağımızı ifade edeyim.

Değerli arkadaşlar, 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilat Kanunu, Diyanet İşleri Başkanlığının görevlerini üç grupta toplamıştır. Üç ana görevi vardır Diyanet İşleri Başkanlığının. Birincisi, İslam dininin inançlarıyla ibadet ve ahlak esaslarını düzenlemek, bunlarla ilgili işleri yapmaktır daha doğrusu, birinci grup budur. İkinci grup toplumu din konusunda aydınlatmaktır. Üçüncü grup görev ise ibadet yerlerini yönetmektir. Bu üç ana görev o günden bugüne aynıdır, bugün görüştüğümüz tasarıyla da bu üç ana görevde herhangi bir değişiklik öngörülmemektedir.

Şimdi bakmamız gereken Diyanet İşleri Başkanlığının bu üç ana görevi hakikaten layıkıyla yerine getirip getiremediğidir ve bu çerçevede bu tasarıda yapmamız gereken bir düzenleme olup olmadığıdır. Evet, Diyanet İşleri Başkanlığı ibadet ve esaslarıyla ilgili konularda vatandaşlarımızın sorunlarını karşılıyor, ibadet yerlerini yönetiyor, bu konularda gerekli kadroyu oluşturuyor, bunların hepsi çok güzel. Hepsi çok güzel ama toplumu din konusunda, toplumu ahlak esasları, İslam dininin ahlak esasları, ahlak anlayışı konusunda yeterince aydınlatabiliyor mu dersek, bu konuda o kadar olumlu konuşamayacağım. Bu konuda gerçekten toplum olarak Diyanet İşleri Başkanlığından beklediğimizin, Diyanet İşleri Başkanlığından olan beklentilerin karşılandığını maalesef

söyleyemeyeceğim. Bunun üzerinde durmamız gerekir, bu nedenle, bu tasarıda belki bu çerçevede bazı iyileştirmeler, düzeltmeler yapabiliriz.

Nedir? Peki, İslam dininin ahlakı esasları nedir? Toplumun din konusunda aydınlatmak deyince neyi tarif ediyoruz? Bugün, İslam dini denince genellikle akla gelen dinimizin ritüelleridir, yani namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek, hacca gitmek, kelime-i şahadet getirmek, bütün bunlar İslam dininin ritüelleri. Bunda herhangi bir sorun yok, bu konularda Diyanet İşleri Başkanlığımız gayet iyi çalışıyor, hiçbir sorun yok ama İslamiyet deyince, din deyince bu ritüelleri mi anlamalıyız, yoksa bu ritüellerle varılmak istenen İslamiyet'in insana vermek istediğini mi anlamalıyız?

İslam'ın esası, ahlaken iyi olanı bulmaktır, ahlaklı insanı yaratmaktır, herkesi ahlak sahibi kılmaktır; dinin esası, ahlaktır. Bütün bu ritüeller ahlaklı insanı yaratmak içindir, Allah'ı hatırlamak, onu unutmamak ve bu ahlaklı toplum hayatına egemen kılmak içindir.

Demek ki, bu ritüellerle ilgili, bu faaliyetlere ilgili olarak Diyanet İşleri Başkanlığı toplumu, insanı aydınlatırken aslında varılmak istenen, ulaşılmak istenen hedef, ahlaklı insanı yaratmak olduğu için buna acaba ulaşabiliyor muyuz? Birinci madde de sayıldığı gibi, ahlak esasları konusunda Diyanet İşleri Başkanlığı toplumu aydınlatabiliyor mu, efendim din konusunda toplumu aydınlatabiliyor mu, sorularını sorduğumuz zaman vereceğimiz cevapta "Bunları evet aydınlatıyor, ahlak esaslarını herkes çok iyi biliyor." diyebilmemiz gerekir. Bu noktada Diyanet İşleri Başkanlığını takviye etmemiz, desteklememiz gerektiğini düşünüyorum.

Dinin esası, ahlaktır, adalettir. Adalet, sadece 1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'nin topluma, bütün insanlığa armağan ettiği bir kavram değildir. Bugün modern demokrasilerin birçok kavramını 1789 Fransız Devrimi'ne götürüp dayandırırız. Özgürlük, eşitlik, kardeşlik kavramları, bu üçleme, Fransız Devrimi'yle meşruiyet kazanır ama gerçekte tarihe indiğimizde bu üç kavramın aslında İslamiyet'te olduğunu görürüz. Özgürlüğün temelini İslamiyet'te olduğunu görürüz, eşitliğin yani adaletin temelini İslamiyet'te olduğunu görürüz, kardeşliğin temelini İslamiyet'te olduğunu görürüz. Ne der dinimiz? "Zarar vermek veya zarara zararla karşılık vermek yoktur." "İnsanlar özgür doğar." İslam dinî akla dayanır. Akıl özgürlüğü getirir. Akıl özgürlük demektir, akıl eşitlik demektir, akıl adalet demektir yani Allah'ın tebliğleri vahiyle insanlığa tebliğ edilirken insanın akli olduğunu esas alır. Akılla ulaşılabilecek olan bütün güzellikler, bütün doğruluklar, bütün olumlu kavramlar esasen dinin de dinimizin de insanlara, insanlığa vermek istediği kavramlardır, vermek istediği ilkelerdir.

"Eşyada asıl olan ibahedir." böyle der İslamiyet yani bir şey yasak değilse, bir şey haram değilse helaldir. Bakın, özgürlük buradan türer. Efendim, "Allah'tan daha büyük ilah yoktur." bu nedir? Devleti ve otoriteyi bireyin özgürlüğü karşısında oldukça sınırlayan bir yaklaşımdır. Buradan özgürlük doğar. Aynı özgürlüğü 1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'nin 1'inci maddesinde görüyoruz. Bakın, bildiri şunu diyor: "İnsanlar haklar yönünden özgür ve eşit doğarlar ve yaşarlar." Madde 4, Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'nden okuyorum: "Özgürlük başkasına zarar vermeyecek her şeyi yapabilmektir." Ne diyordu İslamiyet? "Zarar vermek ve zarara zararla karşılık vermek yoktur." Dinimizin bir diğer kuralı nedir? "Emaneti ehline verin." Evet, Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi Madde 6: "Tüm yurttaşlar yasa önünde eşit olduklarından herkes bilgisine ve

yeteneğine göre bir yere gelir.” Devleti yönetmek demek devletin yöneten insanların o işin ehli olması demektir. Eğer biz bunu sağlayamıyor isek şeklen demokrasinin birtakım formalitelerini yerine getirip, seçimler yapmamız, oradan bir yönetim oluşturmamız bir anlam ifade etmiyor. İslamiyet’te devlet, adaleti dağıtma yeridir. Siyaset adaletin dağıtılması yeridir, adaletin sağlanması yeridir. Yöneticiler, emanetin, yani yöneticilik görevinin kendisine verildiği kişiler bunu sağlamakla yükümlüdür. O nedenle, bir emanet görev olarak görülür bunlar, emanettir bunlar. Kimse, hiçbir kamu yöneticisi bunu kendi şahsi ve ailesinin çıkarları için kullanamaz. Bunlar çok önemli kavramlardır.

Şimdi, bunları şunun için söylüyorum: Kamu yönetiminde söz sahibi olanlar acaba bu kurallardan ne kadar haberi demeyelim de bu kuralları ne kadar içselleştirmişlerdir? İslam’ın ritüellerini her gün yaparken, gösterişli yerlerde namazlar kılınırken... İbadet, aslında öyle gösterilerek de yapılmaz, dinimizde bu yoktur. Ama bugün, devleti temsil noktasında, devleti yönetme noktasında olan yöneticilerimiz bunları göstere göstere yapıyorlar. Bu doğru değil. Yok dinimizde böyle bir şey. Bu, kulla Allah arasındadır. Kamu, siyaset, nema dağıtma yeri değildir, adalet dağıtmanın yeridir.

ASIM AYKAN (Trabzon) – Namazı gizli mi kılacağız Akif Bey?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Hayır, öyle bir şey söylemiyorum. Öyle bir şey söylemiyorum. Söylediklerimi gayet iyi anlıyorsunuz da bir Cumhuriyet Halk Partiliden belki bunları beklemediğiniz için tepki gösteriyorsunuz.

ZEKİ ERGEZEN (Bitlis) – Namaz hariç hepsini çok güzel konuşuyorsun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Değerli arkadaşlar, izin verirseniz devam edeyim. İnandığım şeyleri söylüyorum. Bu, politika yapılacak veya popülizme vurulacak bir alan değil. Bu konuları başka bir yere de taşıma niyetinde değilim, kesinlikle.

Değerli arkadaşlar, bakın emanet, ehliyet, meşveret, yani müşavere etmek, danışmak, bunlar hep İslam’ın sosyopolitik değerleridir. Danışarak, kararları danışarak almak. Bugün demokrasimiz bu noktada mıdır diye bakarsak, maalesef demokrasimizde bunu göremiyoruz. Danışmak, konsensüs demektir. Danışmak, bütün toplumu karar sürecine katmak demektir. Bunlar var mı? Bunları maalesef göremiyoruz.

Değerli arkadaşlar, bunları keşke bütün hayatımıza uygulayabilsek. Bütün insanlar, bütün toplum bunu hayatına uygulasa ve Diyanet İşleri Başkanlığı bu konuda rehber olsa. Evet “İslam’ın özü ahlaktır.” dedik. “Kardeşliktir.” dedik. Paylaşmak demektir. Yönetime ceketle gelip, ceketle gitmek demektir; budur.

Peygamberimiz vefat ederken Hazreti Ayşe’yi çağırır, seslenir. “7 dirhemimiz vardı; ne oldu?” der. “Duruyor” der. “Onu derhâl fakirlere infak edelim.” dağıtalım, verelim der yani. “Rabbimin huzuruna bir mülkiyetle çıkmaktan hayâ ederim.” Mülkiyeti kınamıyorum, böyle bir şey söylemiyorum ama bir güzel, temiz din anlayışını vurgulamak istiyorum. Bunları son derece önemsiyorum.

Demek ki yapılması gereken, Diyanet İşleri Başkanlığı, toplumu din konusunda daha iyi aydınlatacaktır, aydınlatmalıdır. Ahlaklı insanı yaratacaktır. İnsanı en mükemmel ahlaki değerlere ulaştıracaktır. Ahlaksızlık anlamında bir vurgu yapmak istemiyorum, herkesin bir ahlakı vardır tabii ki, ama bunu mükemmele ulaştırmak. İnsanda var olan, esasen her insanda var olan o değeri alıp, onu işleyip, mükemmele ulaştırmaktır. Eğer bunu yapabilirsek, zaten birçok sorunu kendiliğinden aşarız.

Değerli arkadaşlar, Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilat Kanunu'nu değerlendirirken "Otuz bir yıllık beklentilerin karşılanıp karşılanmadığı değerlendirmek gerekir." dedim. Otuz bir yıllık süre içerisinde toplum hayatında meydana gelen değişikliklerin bu tasarıyla karşılanıp karşılanmadığını değerlendirmek gerekir.

Bu çerçevede baktığımızda tasarının bazı konularda eksiklikleri olduğunu görüyoruz. Evet, çok güzel düzenlemeler var, çok katkı verdiğimiz güzel düzenlemeler var. Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulunun yeniden yapılanması, Din İşleri Yüksek Kurulunun yeniden yapılanması, yetkilerle donatılması bu birimlerin, Din İşleri Genel Müdürlüğü'nün İslami yorum çevreleriyle ilgili araştırma yapacak olması, bunların hepsini son derece olumlu buluyorum, hepsi güzel düzenlemeler ama Hükûmetin, özellikle de Diyanetten sorumlu Sayın Bakanın "açılım" adı altında Alevi vatandaşlarımıza yönelik olarak yapmış olduğu çalışmaların, kamuoyuna yansıyan çalışmaların bu tasarıda herhangi bir izini görebilmiş değiliz. Belki bunlar bir yasa konusu bile değildir, bu bir uygulama meselesidir aslında. 633 sayılı Kanun bile "İslam dininin inançları" diyerek esasen Diyanet İşleri Başkanlığına bu konuda bir manevra alanı, bir geniş hareket alanı sağlamış durumda.

Şimdi, bu tasarıyla İslam'ın çeşitli yorum çevreleriyle ilgili araştırma yapma konusunda Din İşleri Genel Müdürlüğüne verilen görev de Diyanet İşleri Başkanlığına bunu veriyor. Bu da iyi bir açılım ama bu açılım nerede? Alevi vatandaşlarımız bu toplumun önemli bir kesimi, önemli bir kitlesi, beklentileri var, Hükûmet beklentiye itmiştir. Hükûmet doğru bir yerden hareket etmiştir ama sonuçları burada yoktur. Sayın Bakana bunu sorduğumuzda "Bin dört yüz yıllık bir mesele, biraz daha bekleyebilir." diyor. Evet ama zaman şimdi Sayın Bakan. Tasarı burada, önümüzde, istersek burada şekillenebilir veya şunu da diyebilirsiniz: "Bu bir uygulama meselesidir." Katılımım, yasal düzenlemenin daha ötesinde bir uygulama meselesidir, buraya mutlaka birtakım maddeleri yazmak gerekmiyor. 633 sayılı Kanun'un 1'inci maddesi bu açılımı yapabilecek olanağı Sayın Bakana veriyor. İsterim ki Sayın Bakan gelip açıklasın: "Biz şunları yapacağız. Alevi vatandaşlarımızın beklentileri şunlardır. Biz bunları yapmak istiyoruz." Diğer inanç gruplarınız var, diğer mezheplerimiz var bunların hepsinin beklentisini karşılamak gerekir. Eğer bu beklentiyi karşılamazsak bu vatandaşlarımızı yine küstürmüş oluruz; bu doğru değil. Gelin, burada bunu yapalım, en azından Sayın Bakan bu konuda programını bize sunsun. Bunu son derece önemsiyorum.

İkinci konu, otuz bir yıllık beklenti bağlamında ifade edeceğim ikinci konu: Tasarı özlük hakları yönünden de önemli düzenlemeler yapıyor. Prensip olarak bunları olumlu buluyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

Buyurunuz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Müftülerimizin, imamlarımızın, vaizlerimizin diğer kamu personeliyle arasındaki farkları, eşitsizlikleri kesinlikle gidermek gerekir. Bakın, Cumhuriyetin ilk Diyanet İşleri Başkanı Rıfat Börekçi devletin belki iki numaralı plakasını taşıyan kişiydi, araçta. Son derece önemli bir kişiydi. Bu kadar önemlidir. Millî mücadelede çok büyük de görevleri olmuştur. Çok önemli. Bu noktada Diyanet İşleri Başkanlığı personeline yapılanları herhangi bir şekilde bir olumsuz

değerlendirme konusu yapmak doğru değildir. Yüzde 45'e varan oranda artışlar vardır. Özellikle merkezdeki yönetici personelde ama taşradaki müftülerimizde, diğer din adamlarımızda bu oranda artışlar var mıdır dersek, bu yok, bunu gidermeliyiz. Emaneti ehline verin demek budur, yöneticilik budur. "Karşıma kul hakkıyla gelme" der dinimiz. Evet kul hakkını demek ki korumamız lazım. Taşradaki personelin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi bağlayınız.

Buyurunuz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Teşekkür ederim.

...haklarını korumak gerekir.

Din hizmetleri sınıfının dışındaki personel, aşağı yukarı 100 bin kişilik Diyanet Teşkilatının yaklaşık 6 bini bu gruptadır. İsrarlarımız üzerine, özellikle Cumhuriyet Halk Partisinin Plan ve Bütçe Komisyonundaki ısrarları üzerine 135 TL'lik bir artış yapıldı bu personelin maaşlarında, yüzde 10 ama bir anda yüzde 45'e varan artışlar, bir yanda yüzde 10'larda kalan artışlar. Yani, merkez ve taşradaki din personelinin, müftüler ve diğer merkezdeki genel müdürler gibi olarak örneklersek aralarında maaş artışı konusunda uçurum olduğu gibi, din hizmetleri sınıfının dışındaki diğer personel ile din hizmetleri personeli arasında da uçurumlar var, bunu gidermek gerekir.

Adalet bunu gerektirir. Diyanet İşleri Başkanlığından sorumlu Sayın Bakanın bu konuda diğer bakanlardan çok daha fazla hassas olması gerekir.

Sanıyorum sürem bitti. Söyleyeceğim daha çok şey var ama bölümler ve önergeler üzerinde ben ve arkadaşlarım tasarımı daha iyiye ulaştırmak için olumlu katkılarımızı vereceğiz. Bu tasarımı eksikliklerine karşın desteklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Sözlerimi bitirirken hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyoruz Sayın Hamzaçebi.